

Kommittédirektiv



Deltagande med väpnad styrka
i utbildning utomlands

Dir.
2014:96

Beslut vid regeringssammanträde den 19 juni 2014

Sammanfattning

En särskild utredare ska se över lagen (1994:588) om utbildning för fredsfrämjande verksamhet. Syftet är att anpassa lagen till de behov som finns utifrån Sveriges förändrade säkerhets- och försvarspolitik.

Utredaren ska bl.a.

- bedöma behovet av förändringar i lagen med anledning av Sveriges förändrade säkerhets- och försvarspolitik,
- utarbeta nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 15 januari 2015.

Uppdraget att se över lagen om utbildning för fredsfrämjande verksamhet

Enligt 15 kap. 16 § regeringsformen krävs riksdagens medgivande för att sända svenska väpnade styrkor utomlands, om inte detta följer av en internationell förpliktelse som riksdagen har godkänt eller är medgett i en lag som anger förutsättningarna för åtgärden.

Riksdagen har i två lagar delegerat beslutanderätten till regeringen: lagen (2003:169) om väpnad styrka för tjänstgöring utomlands och lagen (1994:588) om utbildning för fredsfrämjande verksamhet.

I lagen om väpnad styrka för tjänstgöring utomlands regleras fall då en begäran om att bidra med en väpnad styrka till en fredsbevarande insats har kommit från FN eller beslut har fattats av Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Utredningsuppdraget omfattar inte denna lag.

Enligt lagen om utbildning för fredsfrämjande verksamhet får regeringen sända en väpnad styrka utomlands för att delta i utbildning för fredsfrämjande verksamhet inom ramen för internationellt samarbete. Med utbildning avses även övningar.

De försvars- och säkerhetspolitiska förutsättningarna har förändrats sedan 1994. Grunden för vår säkerhetspolitik är att söka säkerhet i samarbete med andra länder. Det starkaste uttrycket för detta är den solidaritetsförklaring som antogs av riksdagen 2009 (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292). I solidaritetsförklaringen sägs att Sverige ska ha förmågan att ge och ta emot militärt stöd. Denna förmåga måste övas för att kunna ha någon trovärdighet. Samtidigt har även svensk försvarspolitik förändrats. Försvarsreformen syftar till att skapa ett försvar bestående av tillgängliga och användbara förband som är redo att nyttjas här och nu, enskilt och tillsammans med andra, till försvar av Sverige och svenska intressen inom landet, i vårt närområde och globalt.

Skapande och vidmakthållande av en sådan förmåga kräver utbildning, övning och planläggning. En central del i detta utgörs av kvalificerad övningsverksamhet. För att uppnå en förmåga att möta kvalificerade hot krävs kvalificerade och

komplexa övningar, även i högre förbandsnivåer. Det är därför angeläget med internationell samverkan när det gäller kvalificerad övningsverksamhet för att i större förband öva högre konfliktnivåer. Det gäller även för att upprätthålla förmågan att enskilt försvara Sverige. Försvarsberedningen konstaterade i sin rapport Vägval i en globaliserad värld, Ds 2013:33, att det finns skäl att utifrån det nordiska samarbetet se över regelverket för övningsdeltagande till att också omfatta verksamhet som inte enbart bygger på fredsfrämjande scenarier.

Sammantaget finns det alltså anledning att överväga om bemyndigandet i lagen även fortsättningsvis ska avse utbildning och övning för fredsfrämjande verksamhet eller om det ska utvidgas och i så fall på vilket sätt. Utifrån den grundlagsreglerade kompetensfördelning som finns mellan riksdagen och regeringen är det angeläget att lagregleringen av regeringens mandat att sända en väpnad styrka för utbildning utomlands är entydig.

Utredaren ska

- ta ställning till hur lagstiftningen bör utformas för att svara mot de förändrade säkerhets- och försvarspolitiska förutsättningarna,
- bedöma vilka ytterligare förtydliganden som kan behövas, och
- utarbeta nödvändiga författningsförslag.

Utredaren är oförhindrad att ta upp sådana närliggande frågor som har samband med de frågeställningar som ska utredas.

Konsekvensbeskrivningar

Utredaren ska bedöma de ekonomiska konsekvenserna av förslagen för det allmänna och konsekvenserna i övrigt av förslagen. Om förslagen kan förväntas leda till kostnadsökningar för det allmänna, ska utredaren föreslå hur dessa ska finansieras. Utredaren ska även särskilt bedöma vilka konsekvenser förslagen får för företag.

Arbetsformer och redovisning av uppdraget

Utredaren ska samråda med och inhämta upplysningar från berörda myndigheter och andra organ, särskilt Försvarsmakten.

Uppdraget ska redovisas senast den 15 januari 2015.

(Försvarsdepartementet)